

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Charakterystyka semantyczna komponentów konstrukcji werbo-nominalnych we współczesnym języku słowackim

Author: Mariola Szymczak-Rozlach

Citation style: Szymczak-Rozlach Mariola. (2003). Charakterystyka semantyczna komponentów konstrukcji werbo-nominalnych we współczesnym języku słowackim. W: E. Tokarz (red.), "Języki i tradycje Słowian" (S. 300-309). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Mariola Szymczak

Uniwersytet Śląski

Charakterystyka semantyczna komponentów konstrukcji werbo-nominalnych we współczesnym języku słowackim

Przedmiotem opisu będą połączenia wybranych czasowników z rzeczownikami abstrakcyjnymi: *dat' možnosť // umožnit'*, *dat' radu // poradit'*, *mat' radosť // radovať sa*, *mat' na starosti // starať sa*, itp., które nazywać tu będziemy analitycznymi konstrukcjami werbo-nominalnymi. Konstrukcje werbo-nominalne, realizujące model strukturalny: *V syns + N abstr / praep*, oprócz uwarunkowań formalno-składniowych, odznaczają się również określonymi właściwościami semantycznymi. Właściwości semantyczne dotyczą warunków, jakie musi spełniać czasownik oraz rzeczownik, aby mógł pretendować do roli komponentu werbalnego i – odpowiednio – nominalnego. Na ich podstawie możemy tworzyć modele konstrukcji występujących we współczesnym języku słowackim.

Analiza zgromadzonego materiału językowego wykazuje, że do najczęstszych struktur analitycznych należą konstrukcje z następującymi werbalizatorami (czasownikami synsemantycznymi): *dat'*, *mat'*, *robit'*, *viest'*, *uviesť*. Konstrukcje werbo-nominalne traktujemy jako analityzmy leksykalne, w których podrzędny rzeczownik jest znaczeniowo i słowotwórczo tożsamy z czasownikiem wyjściowym, np.: *dat' možnosť niekomu // umožnit' niekomu niečo*; *dat' niečo do prenámu niekomu // prenjať niekomu niečo*; *mat' niečo k dispozícii // disponovať niečím*; *uviesť do protokolu // zaprotokolovať*; *viest' polemiku // polemizovať*.

W naszym ujęciu zatem struktury werbo-nominalne to konstrukcje mające swój ekwiwalent syntetyczny w postaci synonimicznego czasownika. Komponent werbalny jako składnik struktury analitycznej musi spełniać

warunek synsemantyczności, wnosi – jako jedyne treści – znaczenia związane z kategorią „czasownikowości”. Sygnalizuje różne odcienie modalne, rodzaj czynności, informuje o fazie, tempie, kauzatywności, a także o czysto zgramatyzalizowanych parametrach, takich jak: liczba, aspekt itp. Czasownik w konstrukcji stanowi centrum gramatyczne analityzmu, decyduje bowiem o jego właściwościach formalnych, tzn. o formie gramatycznej komponentu nominalnego, którym rządzi.

Komponent nominalny jako właściwy nośnik znaczenia leksykalnego (semantycznie konstytutywny) decyduje o wartości leksykalno-pojęciowej całej struktury analitycznej oraz o przynależności do określonego pola semantycznego: działań, stanów, uczuć. Komponent ten wypełniają jedynie rzeczowniki abstrakcyjne.

Rzeczownik abstrakcyjny stanowi zatem semantyczne centrum analityzmu, natomiast czasownik ulega „deleksykalizacji”, stając się często gramatycznym formatywem¹. Znaczenie całej konstrukcji analitycznej jest znaczeniem motywowanym przez charakterystyki semantyczne komponentów połączenia. Znaczenie struktury odpowiada funkcjonalnie jednostce istniejącej lub możliwej w systemie słownictwa. Wskazana tutaj możliwość ekwiwalentyzacji konstrukcji jednoleksemowej postaci werbalnej nie oznacza, że są one w kontekstach w pełni zastępowalne. Wchodzą wprawdzie w relacje synonimiczne, jest to jednak synonimia o charakterze niepełnym, funkcjonalnym.

Uwzględniając kryteria semantyczne, konstrukcje werbalne dają się ująć jako struktury semantycznie ekwiwalentne (mające znacznie szerszy zakres) w stosunku do swoich bliskoznaczników jednoleksemowych, np.: *mat' preváhu // prevážovat'*; *robit' análýzu // analizovat'*; *uviest' argumenty // argumentovat'*; *dat' súhlas // súhlasit'*.

Do najbardziej frekwentowanych podstaw struktur analitycznych we współczesnej leksyce słowackiej należą następujące werbalizatory: *dat'*, *mat'*, *robit'*, *uviest'*, *viest'* itd.

---

¹ Por. K. Harteinstein: *Konstrukcje z czasownikiem funkcyjnym (opisowe) we współczesnym języku rosyjskim – rozważania na temat definicji*. W: *Współczesna polszczyzna mówiona w odmianie opracowanej (oficjalnej)*. Red. Z. Kurzowa, W. Śliwiński. Kraków 1994.

Struktury z werbalizatorem *dat'* + *N abstr / praep*

Czasownik *dat'* (*dávat'*) stanowi podstawę około 70% wszystkich struktur analitycznych; jego prymarne znaczenie zawiera się w strukturze '*dat' niekomu / niečo*'. Wyraża czynność interpersonalną między dającym, obiektem a biorącym. Każde znaczenie traktowane jest jako struktura hierarchiczna, zbudowana według wewnętrznej składni. W związku z tym czasownik *dat'* możemy opisać zgodnie z założeniami semantyki składnikowej (rozkład predykatu)² w następujący sposób:

x daje z y-owi to: x ma z i y ~ ma z i x powoduje, że (y ma z)

W przytoczonym przykładzie dokonaliśmy rozkładu czasownika *dat'* na następujące składniki: *mieć* oraz *posiadać*. Pierwszym argumentem z lewej jest agens [*niekto*], natomiast z prawej – obiekt bliższy [*niečo*]. Adresatem czynności jest obiekt dalszy [*niekomu*].

Struktury analityczne o wyodrębnionej podstawie werbalnej *dat'* realizują m.in. następujące znaczenie: 'odovzdat' niečo // niekomu // prečo; darovat', poskytnút', udelit' niečo', czyli 'udzielić czego // użyczyć czego; uczynić kogoś odbiorcą jakiejś rzeczy, którą się posiada lub rozporządza, powierzyć co'. Do tej grupy zaliczymy takie przykłady konstrukcji, jak: *dat' rozkaz niekomu; dat' radu niekomu; dat' do daru niekomu // niečo; dat' niekomu odpoved' na niečo; dat' možnosť niekomu; dat' prikaz niekomu; dat' slub niekomu; dat' záruku niekomu*. Czasownik *dat'* jako element struktury analitycznej wskazuje na relację czynności do jej adresata. Wskazanie tej relacji tradycyjnie wyrażane bywa związkiem czasownika z formą celownika, np.: *dat' niekomu // niečo*.

Generalnie, we wszystkich wybranych konstrukcjach występuje znaczenie powodowania:

x daje rozkaz / prisľub / prikaz y-owi,

to znaczy, że x powoduje, że y otrzymuje rozkaz.

Czasownik *dat'* jest sygnałem określonego sposobu przedstawienia zdarzenia nazwanego komponentem nominalnym.

J. Kačala³ wyodrębnia z kolei wśród konstrukcji opisowych następującą grupę struktur, w których realizowane są takie znaczenia, jak:

(1) 'poskytnút' niekomu ústnu, písomnú alebo inú informáciu', np.: *dat' slub, dat' prisľub, dat' vysvetlenie, dat' vyjasnenie, dat' uistenie, dat' ubezpečenie, dat' požehnanie, dat' povolenie, dat' rozkaz, dat' prikaz, dat' radu, dat'*

² Por. R. Grzegorzycowa: *Wprowadzenie do semantyki językoznawczej*. Warszawa 1995, s. 107.

³ J. Kačala: *Kategoriálne slová v slovných spojeniach. (Prispevok k teórii jazykového významu)*. „Jazykovedný časopis” 1993, R. 44, č. 1, s. 14–24.

otázku, dat' inštrukcie, dat' odpoved', dat' súhlas, dat' správu, dat' pripomienky, dat' záruku/záruky, dat' znamenie, dat' signál;

(2) 'sformovať', np.: *dat' formu, dat' podobu, dat' tvár, dat' meno, dat' výraz, dat' smer, dat' život;*

(3) 'umožniť' niekomu // niečo', np.: *dat' možnosť, dat' príležitosť, dat' šancu, dat' právo, dat' povolenie, dat' oprávnenie, dat' do penzie.*

Dla komponentu werbalnego *dat'* oprócz wyodrębnionych znaczeń *Slovník slovenského jazyka* podaje jeszcze inne znaczenia, np.: 'położyć, ułożyć niekam', np.: *dat' niečo do novín; dat' niekoho do väzby; dat' niečo do obehu (nové platidlo); dat' niečo do poriadku; dat' niečo dokopy, do hromady.*

Przedstawione znaczenia predykatów wbudowanych w komponent werbalny dopełniają znaczenie indywidualnego komponentu nominalnego, wyrażonego rzeczownikiem abstrakcyjnym. Rzeczownik abstrakcyjny jako drugi element struktury decyduje o leksykalnym znaczeniu całej konstrukcji, a także o typie łączliwości gramatyczno-semantycznej takich właśnie analitycznych czasowników. Stanowi on semantyczne centrum i jest bardzo mocno związany z morfemem leksykalnym ekwiwalentu jednoleksmowego, np.: *prednosť ← z ← uprednostniť, možnosť ← z ← umožniť, objasnenie z ← objasniť, rada ← z ← (po)radiť.*

Przytoczone czasowniki odzwierciedlają semantykę struktury analitycznej. W polu łączliwości, odwołując się natomiast do elementów nominalnych struktury werbalnej, znajdują się takie klasy leksemów abstrakcyjnych, jak: rzeczowniki nazywające bądź określające pewne czynności, procesy. Wśród nich występują: *ubezpečenie, uistenie, znamenie* (leksemy z produktywnym sufiksem *-nie*, tworzące grupę słowackich rzeczowników dewerbalnych), następnie *odpoved', súhlas, inštrukcia, konzultácie, pôžička, prenajom, dar, poriadok, vedomie* itd. W skład konstrukcji z werbalizatorem *dat'* nie wchodzi rzeczowniki abstrakcyjne, takie jak: *podozrenie, povzbudenie, závisť, uspokojenie, rozhodnutie, prejavenie*. Rzeczowniki te mają ograniczoną syntagmatykę i nie wchodzi w relacje z werbalizatorem *dat' / dávať*. Stanowią elementy następujących konstrukcji: *vzbudiť, vzbudzoť pozornosť, podozrenie, závisť; venovať pozornosť; nájsť uspokojenie, mať prejav v niečom; prijať rozhodnutie*. Całość połączenia może mieć wartości semantyczne, które wynikają nie tylko z sumy znaczeń tych komponentów, ale także z sytuacji, w jakich danego połączenia można użyć, por. *dávať konzultácie // konzultovať*.

Analityzmy z nadrzędnym komponentem *dat'* wyrażają różne relacje temporalne, które nie mają wykładników fleksyjnych. Stanowią one funkcjonalne odpowiedniki różnych form rodzaju czynności, sygnalizują mianowicie inchoatywność, np.: *dat' začiatok niečomu začať niečo*, inne rezultatywność: *dat' niečo do prenajmu // prenajať niečo, dat' niekoho do väzby // uväzniť niekoho, dat' niekomu možnosť // umožniť niečo, dat' niekomu radu // pora-*

diť niekomu // niečo. Są również wykładnikami znaczenia duratywnego: *dať sľub // sľubovať niečo niekomu; dať kontru niekomu // niečomu // kontrovať niekoho // niečo; dať inštrukciu niekomu // inštruovať niekoho*. Konstrukcje wyrażają również różne odcienie aspektowe: *dať radu // radiť // poradiť niekomu // niečo*. Struktury dokonane dominują nad niedokonanymi. Jednocześnie czasownik *dať* cechuje tranzytywność, która wskazuje na obecność obiektu: *dať niekomu niečo*. Elementami wbudowanymi w znaczenia komponentów są: kauzatywność, akcyjność, świadomość agensa, zamierzonosc; czynność jest skierowana na obiekt zewnętrzny.

Struktury z werbalizatorem: *mať + N abstr / N praep*

Podstawowe znaczenie komponentu werbalnego *mať* zawiera się w strukturze: ‘disponovať niečím, vlastniť niečo’. Komponent jest czasownikiem realizującym następujące znaczenie: ‘posiadania czego, rozporządzania czym’. Wyraża również znaczenie ‘być czynnym odbiorcą przedmiotu, tego, co wyraża rzeczownik w bierniku // doznawać czego, uczestniczyć w czym’, np.: *mať niečo k dispozícii // disponovať niečím; mať vplyv na niečo // vplyvať na niečo; mať stráž // strážiť niekoho; mať podiel na niečom // podieľať sa na niečom // zúčastňovať sa v čom*. Czasownik *mať* jest nierozkładalny, podobnie jak *byť*, jego konwersem jest czasownik *disponovať*, np.: *Máme k dispozícii tieto knihy – Tieto knihy vlastnime, alebo máme požičané na určitý čas, disponujeme nimi (disponujeme na nejaký čas, na nejakú dobu)*.

Połączenie komponentu werbalnego z komponentem nominalnym jest strukturą z wyrażeniem przyimkowym. Występuje w celowniku, np.: ‘mieć coś do dyspozycji’, a zatem ‘dysponować czymś, co stanowi przedmiot danej czynności’. Sposób łączenia się z dopełnieniem – z obiektem jest swoistą właściwością niektórych czasowników. Między znaczeniem prymarnym a znaczeniem, jakie czasownik nabywa w strukturze analitycznej, następuje pewien rozdziewiek. Znaczenie czasownika przesuwają się w stronę znaczenia kategoriałnego. Czasownik traci swoją wartość leksykalną. Rozpoczyna się proces ewolucji semantycznej, którego efektem jest poszerzenie znaczenia przenośnego. Czasownik sygnalizuje pewne stany: *mať radosť, mať zlosť, mať nenávisť, mať v nenávisti niekoho, mať pocit (strachu)*, itd., przy czym znaczenie to jest konkretyzowane przez podrzędny komponent nominalny. W ten sposób tworzy się nowe pojęcie. Nowy sposób tworzenia znaków

językowych odbywa się za pośrednictwem wyrazów już istniejących w języku.

Konstrukcje z nadrzędnym werbalizatorem *mat'* wyrażają przede wszystkim stany, czynności, np.: *vlastnost' osoby alebo veci: mat' odvahy, mat' funkciu; rozličné stavy telesné, alebo duševné pocity: mat' radost', mat' strach, mat' plán // v pláne niečo; rozličné stavy osôb vo vzťahu k iným osobám: mat' v láske, mat' úctu, mat' pomoc, mat' v nenávisti, mat' dôveru, mat' rešpekt, mat' zlost', mat' v oblube, mat' sympatiu, mat' trapanie; účast' na nejakej činnosti, akcii v spoločnom živote: mat' prednášku, mat' dozor, mat' účast' mat' promóciu, mat' debatu, mat' režiú*. Przeważają struktury, w których komponenty nominalne wypełniają rzeczowniki nazywające zarówno uczucia pozytywne, jak i negatywne oraz uczucia związane z psychiką człowieka i jego stanem emocjonalnym, np.: *láska, viera, dôvera, obdiv, úcta, pocit, smútok, nádej, úfnosť, nenávisť, zlosť*. Są również rzeczowniki opisujące podstawowe wartości, mające znaczenie dla człowieka i jego pomyślnej egzystencji, np.: *život', sloboda*. Ekwiwalenty struktur analitycznych stanowią następujące czasowniki: *tešit' sa niekomu // niečomu, verit' niekomu // niečomu, obdivovat' niekoho // niečo, uctievat' niekoho // ctit' niekoho, pocit'ovat' niečo, smútit' za niečím, nádejat' sa, nenávidiet' niekoho, zlostit' sa na niekoho // na niečo*.

Generalnie struktury tworzące konstrukcje o wspólnej semantyce uczuć wyrażają przede wszystkim stan, nietranzytywność, brak elementu kauzacji, brak akcyjności oraz niezamierzoność. Poza strukturami tworzącymi konstrukcje mentalne, konstrukcje z elementami nominalnymi mogą też oznaczać różne relacje temporalne, związane z indywidualną i społeczną działalnością człowieka oraz jego stosunkiem do otaczającej go rzeczywistości. Są wykładnikiem przede wszystkim postaci duratywnej: *mat' referat // referovat' niečo, mat' radost' // radovat' sa, mat' debatu // debatovat', mat' prednášku // prednášať*.

Konstrukcje analityczne odznaczają się większą obrazowością i precyzyjnością niż ich ekwiwalenty jednoleksemowe. Nabierają często znaczenia metaforycznego w stosunku do znaczenia skonkretyzowanego, które posiadają leksemy syntetyczne, np.: *mat' reč // rečnit'* w zdaniach: *Mal reč o nových úlohach // Rečnil o nových úlohách*. Różnica między użyciem konstrukcji opisowej a syntetycznej ma zabarwienie stylistyczne. Konstrukcje analityczne sygnalizują podniosłość, oficjalność aktu językowego, natomiast syntetyczne leksemy przekazują tę samą treść, ale w sposób skodensowany. Struktury *mat' reč* w odróżnieniu od ekwiwalentu jednoleksemowego nie można rozbudować o składniki modalne, np.: **mal zrečelnu reč?* Zastępujący ją zaś czasownik *rečnil* można rozbudować do postaci: *zrečelne (výrazne) rečnil*. Konstrukcja analityczna zawiera w sobie również znaczenie bardzo oficjalne, np. 'zabrać głos w dyskusji', podczas gdy zastępująca ją forma prosta *rečnit'* wskazuje na potoczność wypowiedzi, np. 'gadać', oraz na jej wielo-

znaczność, np. 'przemawiać, wygłaszać mowę, gadać'. Czasownik kopulatywny *mat'* jest jednoaspektowy, może tworzyć jedynie konstrukcję iteratywną, manifestowaną sufiksem *-ávat'*, np.: *mávat' styky // stykávat' sa* obok konstrukcji duratywnej: *mat' styk // stýkat' sa*

Komponenty nominalne wchodzące w skład struktury wypełniają *nomina abstracta*. Są właściwymi wykładnikami treści predykatywnych, takich jak: uczucia, treści mentalne i perceptywne, np.: *vplyv, námiety, prosba, ľútosť, obáva*. Stanowią ponadto element podrzędny struktury, tożsamy z częścią leksykalną podstawy: *vplývat', ľútovať, obávať sa* itd.

Struktury z werbalizatorem: *robit' + N abstr*

Konstrukcje analityczne z frekwentynym komponentem werbalnym *robit'* zakładają łączliwość w bierniku, są zatem tranzytywne. Stanowią struktury realizujące prymarne znaczenie czasownika opisującego 'wykonywanie jakiejś czynności'. Czasownik kodowo wyraża treści ogólne, które realizują sem czynności, zdarzeniowości, wmontowany w treść innych pełnoznanicznych czasowników. Werbalizator *robit'* jest sygnałem rejestru stylowego. Konstrukcje z tym czasownikiem są typowe dla tekstów spontanicznych, swobodnych i mówionych, a on sam ma znaczenie potoczne, np.: *robit' analýzu // analyzovať, niečo, robit' nápravu // napraviť niečo, robit' výber // vyberať niečo, robit' krik // kričať*.

Slovník slovenského jazyka podaje również inne znaczenie potoczne, np.: 1. 'zaoberať sa istou činnosťou, zamestnávať v niečom, podnikat' niečo': *robit' skúšku // skúšať, robit' réžiu // režírovať niečo, robit' poriadok // usporiadať niečo*; 2. 'pripravovať' niečo': *robit' plán // plánovať niečo, robit' montáž // montovať niečo*.

Komponent werbalny w połączeniu z nominalnym członem struktury staje się bardziej obrazowy pod względem semantycznym. Wiele analityzmów tworzonych jest spontanicznie: *robit' pózy, robit' komédie, robit' si posmechy // posmešky, robit' si žarty* w znaczeniu: 'pretvarovať sa'. Wskazują one na ekspansywność, ukazując intensywność lub natężenie czynności. Stąd też występowanie analityzmów w tej grupie jest uzasadnione. Są stosowane jak ich odpowiedniki jednoleksmowe. Czasownik *robit'* wyraża przede wszystkim duratywność, np.: *robit' hukot, robit' sabotáž, robit' inventár, robit' fúšky*. Innymi cechami, jakie przysługują komponentowi werbalnemu jako elemen-

towi struktury złożonej, są: akcyjność, zamierzoneść, obecność elementu kauzatywnego. W inne struktury analityczne wbudowany jest element powodowania, a także element czynności, np.: *robit' evidenciu // evidovat' niečo – evidovat' doklady, aktá, robit' kalkuláciu, robit' kariéru, robit' sabotáž*.

Do produktywnych struktur możemy zaliczyć konstrukcje, w których komponent nominalny występuje w liczbie mnogiej, np.: *robit' si posmešky z niekoho // z niečoho, robit' si žarty, fúšky, nároky, ústupky, pokusy, pózy, komédie, poznámky, výčitky*. Obok form pluralnych funkcjonują formy singularne, takie jak: *robit' pokrok // pokroky, robit' poriadok // poriadky, robit' plán // plány, robit' si posmech // posmešky*. Zastosowanie pluralu w tych strukturach sygnalizuje różnice stylistyczne, występujące między użyciem jednej bądź drugiej konstrukcji. Obrazują to następujące przykłady: *robit' poriadok – upratovat' // riadiť; robit' poriadky – vybavovat' // urovnávat' určité, právne zaležitosti, zriadovat' disciplínu v určitom kolektíve*.

Struktura prezentująca liczbę mnogą wskazuje ponadto na metaforyczne znaczenie całej konstrukcji, natomiast struktura w liczbie pojedynczej przedstawia zwykłą czynność. W polu łączliwości komponentu nominalnego znajdują się takie rzeczowniki abstrakcyjne, które sygnalizują pewne czynności i zjawiska, np.: *prekážky, intrigy, kalkulácia, montáž, krik, lomoz, podvody*. Rzeczowniki abstrakcyjne w strukturach są tożsame substancjalnie z częścią leksykalną ekwiwalentu jednoleksemowego.

Niektóre konstrukcje odznaczają się semantyczną ekwiwalencją o innej budowie. Są one wówczas konstrukcjami pokrewnymi semantycznie, np.: *robit' niekomu poklony // zaliečat' sa, robit' pózy // pretvarovat' sa, robit' dojem // pôsobit' na niekoho, robit' reklamu niekomu // niečomu // propagovat' niekoho // niečo*. Wśród struktur złożonych funkcjonują również takie, które zaliczane są do frazeologizmów, np.: *robit' reč // klebetiť, robit' fóry // vykrúcat' sa // vyhovarat' sa*. Werbalizator *robit'*, podobnie jak *mat'*, tworzy wieloskładnikowe paradygmaty, np.: *robit' evidenciu – viest' evidenciu – držat' evidenciu; robit' kontrolu – viest' kontrolu – uskutočňovat' kontrolu*.

Charakteryzują one rodzaj czynności, podkreślając jej duratywność. Struktury duratywne dominują nad inchoatywnymi.

Struktury z nadrzędnym werbalizatorem: *uviesť* + *N abstr* / *N praep*

Konstrukcje werbalne reprezentują struktury, w których nadrzędny werbalizator kumuluje następujące znaczenie: ‘vyjadriť slovami s cieľom vysvetliť, určiť, spresniť niečo, spomenúť alebo zaciťovať’, np.: *uviesť námietky, dôvody, dôkazy, details, argumenty*. Werbalizator *uviesť* implikuje komponent nominalny w bierniku liczby mnogiej lub w dopełniaczu z wyrażeniem przyimkowym, co ilustrują następujące przykłady: *uviesť do prokolu // protokolovať, uviesť do funkcie // koptovať, uviesť do súladu // zľadiť niečo, uviesť do pohybu // pohybovať*. Słownik podaje również struktury czasownikowe, które nie mają swoich synonimicznych ekwiwalentów jednoleksmowych, np.: *uviesť príklady, fakty* w zdaniu: *Dovolím si uviesť niekoľko citátov na úkažku*. Komponent werbalny wskazuje tutaj na kategorię aspektu – czynność dokonaną w odróżnieniu od postaci niedokonanej *uvádzať*, np.: *argumenty, citáty*. Z kategorią aspektu związana jest postać czynności. Komponent werbalny *uviesť* wraz z dookreślającym go rzeczownikiem wskazuje na terminatywność, podczas gdy jego odpowiednik imperfektywny manifestuje iteratywność, względnie duratywność. Czasownik *uviesť* wykazuje również tranzytywność, kauzatywność, czynnościowość. Struktury: *uviesť príklady, uviesť dôvody, uviesť fakty* cechuje zamierzoność oraz świadomość agensa.

Konstrukcja analityczna z nadrzędnym komponentem werbalnym *uviesť* zawiera element kauzatywny, co wyraża się w znaczeniu: ‘spôsobiť, že sa s niekým, alebo s niečím stane, že sa niekto alebo niečo ocitne v nejakom stave; priviesť niekoho do niečoho’. Przykładem niniejszego znaczenia mogą być następujące konstrukcje werbo-nominalne: *uviesť do rozpakov, uviesť do úžasu, uviesť do zúrivosti, uviesť do nadšenia, uviesť do zúfalstva, uviesť do pokušenia*. Komponenty nominalne struktury analitycznej tworzą pewnego rodzaju pola uczuć negatywnych, związanych ze stanem emocjonalno-intelektualnym człowieka, np.: *Táto situácia ho privedla do rozpakov, to znamená, že táto situácia spôsobila takéto negatívne pocity*. Znaczenie tej struktury można opisać następująco: ‘doprowadzić kogoś do pewnego stanu emocjonalnego (stanu negatywnego) na skutek czegoś, jakiś niezależnych okoliczności’. Wspólnym dla tej struktury składnikiem semantycznym jest element: ‘powodować coś – jakiś stan emocjonalny’.

Konstrukcje z werbalizatorem: *viest'* + *N abstr* / *N praep*

W porównaniu z przedstawionymi wcześniej strukturami werbo-nominalnymi konstrukcja: *viest'* + *N abstr* / *praep* jest produktywna, lecz występuje rzadziej w języku słowackim. Czasownik *viest'* stanowi komponent sygnalizujący duratywność, akcyjność oraz tranzytywność. Łączy się z komponentem nominalnym w bierniku: *viest' boj*, *viest' dialog*, *viest' polemiku*, *viest' debatu*. Jest to cecha większości struktur werbo-nominalnych. Komponent werbalny w strukturach realizuje następujące znaczenie: 'prowadzić rozmowę, polemikę, debatę, walkę, czyli uczestniczyć w jakimś procesie, być uczestnikiem tego procesu – polemiki, walki, debaty', np. w konstrukcjach: *viest' polemiku s niekym // o niečom*: *viest' polemiku s politikmi // viest' polemiku o politike*, *o dnešnej situácii*, *o dnešnom živote*. Czasownik wiąże zatem argumenty osobowe i nieosobowe oraz argumenty przedmiotowe, np. *o situácii*, *o dnešnom živote*. Czasownik, funkcjonując w strukturze złożonej, przyjmuje również znaczenie: 'brać coś pod uwagę – *viest'* niečo v evidencii'. Struktura ta jest obecna w stylu urzędowym, np.: 'vykonávat niečo, obstarávat niečo lub *viest'* evidenciu o niekom // o niečom'. Komponent werbalny podkreśla znaczenie 'vykonávania istej činnosti, vo svojom záujme, proti niekomu // niečomu, *viest'* boj, zápas o niečo // proti komu, *viest'* (súdny) spor o niečo, *viest'* exekúciu proti niekomu'. Jako element nadrzędny struktury traci swoje prymarne znaczenie spacialne, np.: *viest' niekoho cez ulicu*, *viest' niekoho za ruku*'. W związku z tym nabywa on nowego znaczenia – ulega procesowi desemantyzacji.

Analityczne struktury werbo-nominalne z podstawami czasownikowymi: *dat'*, *mat'*, *robit*, *uviest'*, *viest'* stanowią konstrukcje bardzo liczne i produktywne. Ich szczegółowa analiza semantyczna wydaje się w pełni uzasadniona.